

NEKAJ RESNIC O KRVI

Ljubiša Lukić, dr. med.

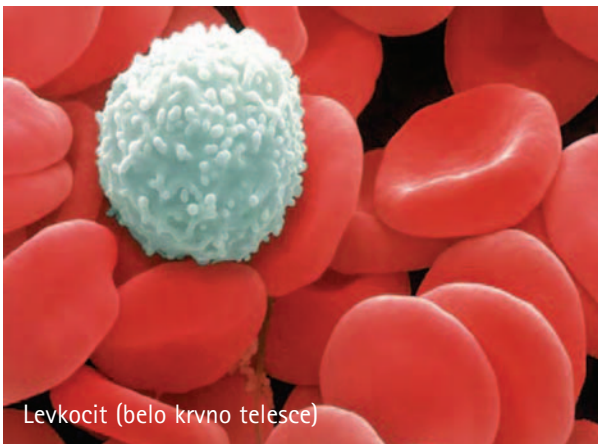
KRI JE ŽIVLJENJSKA TEKOČINA, SAJ BREZ NJE NI ŽIVLJENJA.

- Pri ljudeh in drugih sesalcih je kri tekoče tkivo rdeče barve.
- Sestavljajo jo plazma in celice, kot so eritrociti (rdeča krvna telesca), levkociti (bela krvna telesca) in trombociti (krvne ploščice). Celice obsegajo od 40 do 45 odstotkov prostornine krvi.
- Kri kroži po telesu. Poganja jo srce po večjih in manjših arterijah do kapilar in nato po venskem sistemu nazaj v srce. Pri ljudeh razlikujemo veliki krvni obtok, ki zajame vse celice v telesu, in manjši ali pljučni krvni obtok, ki omogoča stik krvi z zrakom.
- Celicam, tkivom in organom prinaša kisik, hranilne snovi, elektrolite, hormone, vitamine, protitelesa in tudi toploto, odnaša pa razpadle ostanke presnove, ogljikov dvokis in druge snovi.

Eritrociti (rdeča krvna telesca)

- Pri odraslem posamezniku odtehta teža krvi približno 7 odstotkov telesne teže. Torej ima 70 kilogramov težak človek okrog 5 litrov krvi.
- Krvodajalec da brez zaznavnih težav 450 ml ali slabo desetino celotne količine krvi. Če naglo izgubi več kot liter krvi, večina ljudi zazna pomanjkanje le-te.

Levkocit (belo krvno telesce)

- Eritrociti vsebujejo hemoglobin (rdeče krvno barvilo), ki veže pline, kot sta kisik, ogljikov dvokis, in druge koristne ali škodljive pline.

Najnižje vrednosti hemoglobina, ko lahko damo kri, so za moške 135 g/L in za ženske 125 g/L.

Slabokrven je človek, ki ima znižano vsebnost hemoglobina oziroma zmanjšano število eritrocitov. Ponavadi so taki ljudje blede, hitreje in težje dihajo ter imajo pogostejše vrtoglavice in druge težave, ki so vezane na pomanjkanje oskrbe s kisikom.

- Naloga levkocitov je obrambna: prepoznavanje, uničevanje in odstranjevanje škodljivih snovi. Pri vdoru tujka v organizem obkolijo tujek ali poškodovane in odmrle celice (vnetje) in jih odstranijo. Gnoj sestavljajo levkociti, razpadle celice in tujek.
- Najpomembnejša naloga trombocitov je strjevanje krvi in preprečevanje odtekanja le-te. V rani, ki v začetku krvavi, se v nekaj minutah naredi strdek in tako prepreči nadaljnjo krvavitev. Pri motnjah strjevanja krvi opazimo podaljšano krvavitev.
- Plazma vsebuje številne snovi, ki so pomembne za normalno delovanje organizma. Pri opeklinah in drugih mehurčastih tvorbah tvori rumenkasto tekočo vsebino.

- Kri je v stiku z vsemi celicami v telesu, zato nam preiskave krvi lahko pokažejo stanje organizma. Z njimi lahko ugotavljamo različne bolezni, dedne zasnove ali presojo in napovedujemo dogajanje. V krvi zaznamo tudi različne povzročitelje bolezni, ki se pri transfuziji krvi lahko prenašajo s krvjo.
- Kri vsakega krvodajalca ob vsakem odvzemu testiramo na prisotnost označevalcev določenih virusov in bakterij, kot so virusi zlatenice B in C ter HIV, in okužbo s sifilisom. Vsakega krvodajalca obvestimo o morebitnem pozitivnem izvidu in mu svetujemo nadaljnje ukrepanje.
- Kri lahko dobimo le od zdravih prostovoljnih krvodajalcev.
- Je nepogrešljiva za ohranjanje življenja in izboljševanje zdravja.

IN KOMU DAJEMO KRI?

Bolnikom, ki sami ne morejo tvoriti krvi in njenih sestavin – hemofiliki dobivajo nadomestno terapijo s faktorji strjevanja krvi vse življenje. Izguba krvi ob poškodbi je lahko tolikšna, da povzroča motnje v zdravju ali celo ogroža življenje. Pri hujši prometni poškodbi porabimo 10 litrov in več krvi in prav tako pri zdravljenju poškodb večjih žil ali pri obsežni opeklini. V Sloveniji potrebujemo letno 90.000 enot krvi.

Kri in njene sestavine so nepogrešljive pri številnih postopkih zdravljenja. Krvodajalec, ki daje kri, omogoča sodobno zdravljenje in s tem ohranjanje življenja ter zdravja, s tem pa boljše življenje nam vsem.

Največ, kar lahko storimo za sočloveka, je, da mu damo kri!

Ilzdal: Rdeči križ Slovenije, 2005

Besedilo: Ljubiša Lukić, dr. med.

Jezikovni pregled: Vlasta Kunej

Oblikovanje: Studio Kvadrat

Tisk: Littera picta

Naklada: 5000 izvodov